

זה הדדק

ZO HADEREKH

زو هديرخ

גיליון 32 / 19 באוגוסט 2026

שתי מדינות - למה
ואיך
עמ' 6

מדיניות הטרור - קוסרה כמשל

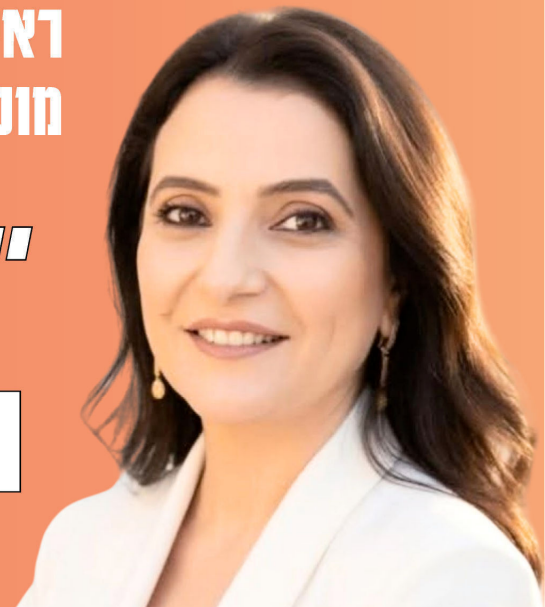

עמ' 3

ראיון עם ד"ר נהאיה ושאחי
מועמדת ברשימת חד"ש לכנסת

"תפקידנו להחזיר את
התקווה לציבור הערבי"

עמ' 4-5

איך איזנקוט הפך אויב העם

"הרשימות לכנסת בקרוב נסגרות. אנחנו נכנסים לשלב המאני טיים. שלב הלכלוכים, עלילות הדם, הטירופים. תזדקקו להרבה מאוד יכולת הכלה כדי לעבור את התקופה הזו. וזה קורה מדי יום. אחרי שסיפרו לנו בערוץ 14 שגדי איזנקוט הוא סתם דבע, אהבל, טיפש, לא קורא ספרים, לא יודע אנגלית, כוסברה, אוהב ערבים, הבוקר נרשמה עליית מדרגה בזוהמה, שלב נוסף ומסוכן בהסתה נגד איזנקוט. ינון מגל, מי אם לא הוא, בתוכניתו ברדיו 103, כבר קובע שכל אויבי ישראל רוצים את גדי איזנקוט כראש ממשלה. חמאס, איראן, הרשות הפלסטינית, טורקיה, כל אלה רוצים את איזנקוט ולא את נתניהו".

ברק סרי, "זואלה", 10.8

דב חנין הזכור לטוב

"יפה בעיני הצעתו של דב חנין הזכור לטוב, שביקש להוריד את אחוז החסימה לח"כ אחד. אם אדם מצליח לשכנע 1/120 מהציבור שהוא ראוי להיות בכנסת, שיהיה ח"כ ויתאחד עם ח"כים אחרים אחרי הבחירות".

עקיבא נוביק, "הארץ", 10.8

דברים בשם אומרם

המלחמה - הפוליטיקה באמצעים אחרים

"אם לא היו שיקולים פוליטיים היינו מסיימים את המערכה בעזה ב-2024. אבל יש לנו את המשיחיים שמאיימים שיפרקו את הקואליציה. השיקולים הפוליטיים, גם בארה"ב וגם אצלנו, גוברים על התמונה המדינית-אסטרטגית ההכרחית".

שר הביטחון לשעבר משה יעלון, רשת ב', 8.8

פוליטיקה - פסיכופתיה באמצעים אחרים

"בתפקידים בכירים יש פי שלושה יותר אישיותות הקרובות לפסיכופתיה מאשר באוכלוסייה הכללית, כך טוענת הפסיכולוגית ליאן טן ברינק. המומחית מבטיחה כי אנו חיים מוקפים בבכירים רבים אשר מבלי להתקרב לרמות של אלימות קיצונית, אכן חולקים תכונות רבות עם הפסיכופתים".

אדריאן קורדלאט, "אל פאיס", 9.8

מבצע של חב"ד מעבר לקווי האויב

"בדרך שובו ארצה מביקור משפחתי בברזיל, נצפה איש התקשורת החב"די וחבר המערכת הת' יוסי סולומון מזכה יהודים בהנחת תפילין בשדה התעופה במדריד. אחד היהודים שיתף את יוסי: 'האמת שלא הנחתי תפילין כבר עשור, אך לאחר שהפצרת בי פעמיים להניח דווקא כאן במדריד, נעתרתי לבקשתך'".

"חב"ד אינפו", 9.8

הדמוקרטים: חסמב"ה ונער ההפקר

"כבר בחודש פברואר, כשהחלו הדיווחים על צפי לפיזור הכנסת, נפגשתי, לבקשתו, עם יאיר גולן. באותה פגישה הוצע לי שריון בצמרת הרשימה מיד אחרי חברי הכנסת המכהנים. לאחר מחשבות והתלבטויות האם זהו הצעד הנכון עבורי, השבתי בחיוב ליאיר והשריון סוכם ביננו. מאותו הרגע נתבקשתי לשמור על כך בסוד ומאז הקפידו אנשיו של גולן לשמור איתי על קשר ובמהלך כל התקופה הזו אושררה במספר הזדמנויות ההתחייבות מול יאיר בעצמו. בכל פעם הודגש בפניי שמילה זו מילה, שהסיכום בינינו בתוקף, ושלאחרי שתיבחר רשימת המתמודדים בפריימריז, יוכרו על השריון שלי בצמרת הרשימה. נתבקשתי על ידם, כחלק מהסיכום בינינו, להוריד פרופיל תקשורתי במהלך התקופה שעד להכרזה. כמובן שעמדתי בהתחייבותי ושמרתי על חשאיות הסיכום בינינו, הורדתי פרופיל ולא בחנתי אופציות אחרות, כמו השתתפות בפריימריז, וגם לא קידמתי אפשרויות אחרות. מילאתי את הצד שלי בסיכום".

ציץ של עינב צנגאוקר, 11.8

מכתבים למערכת

הקואליציה להצלת החינוך

בעיצומה של מערכת בחירות דרמטית ורגע לפני שמתחילים הלימודים, אני שמח לספר לכם על הקמת הקואליציה להצלת החינוך הממלכתי. התאגדנו יחד מומחי חינוך, ראשי רשויות, אנשי אקדמיה, מנהלי בתי ספר, צוותי חינוך, הורים ותלמידים סביב מטרה אחת: להחזיר את החינוך הממלכתי למרכז סדר היום הלאומי, ולא לאפשר שישאר הערת שוליים בקמפיין הבחירות.

הרקע מוכר לכולנו: ירידה בהישיג התלמידים, מחסור חריף באנשי הוראה, פערים מתרחבים בין מרכז לפריפריה ובין זרמי החינוך, עלייה באלימות בקרב ילדים ובני נוער, שחיקה במעמד של אנשי החינוך ואובדן אמון הציבור במערכת. שום מפלגה שמבקשת להנהיג את ישראל לא תוכל להסתפק בסיסמאות על חינוך. אנחנו קוראים לכל מי שמבקש להוביל שינוי פוליטי - להתחייב גם לשינוי חינוכי.

הנה מה שנעשה כדי לשנות: נציג מסמך דרישות ציבורי ונדרוש מכל מפלגה להתחייב קודם כל להציג מועמדת או מועמד ראויים לתפקיד החינוך, נקים מועצה לאומית לחינוך: מועצה לחינוך הממלכתי-עברי ונדאג לשוויון תקציבי בין כל זרמי החינוך ולהשקעה בצוותי החינוך והניהול.

כן נפרסם מחקרים, נתונים וניירות מדיניות, נקיים כנסים ואירועים ציבוריים, ונביא את קולם של אנשי החינוך, ההורים והתלמידים לקדמת הבמה, נפרסם את עמדות המפלגות כדי שהציבור יוכל להשוות. נפעל גם בתוך המשא ומתן הקואליציוני להכנסת סעיפים מחייבים להסכמים. ומה יקרה אחרי הבחירות? נמשיך לעקוב אחר היישום.

רמי הוד, מנכ"ל המרכז הרעיוני

של קרן ברל כצנלסון

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א יפו 6126102

800 התקפות מתנחלים על פלסטינים בחודש יולי

טרור מדינתי - קוסרה כמשל

בשנים האחרונות, עם התגברות פעולות הטרור נגד האוכלוסייה האזרחית הפלסטינית בגדה המערבית, נחשף בבירור שיתוף הפעולה העמוק בין כנופיות המתנחלים לבין הצבא. החיילים מעניקים למתנחלים האלימים הגנה וסיוע, ובכך מאפשרים להם להרחיב את התקיפות ולהפוך את תוצאותיהן לעובדות מתמשכות בשטח. גם כאשר הצבא מפנה את המתנחלים, כמו בקוסרה, הוא עושה זאת רק למראית עין וכדי להתמודד עם הביקורת הבינלאומית – וכמובן, איש אינו עוצר את הפורעים או מענישם.

מציאות זו היא תוצאה של עשרות שנות כיבוש צבאי, אפרטהייד ועליונות. ההתנחלויות, האלימות נגד התושבים הפלסטינים ושיתוף הפעולה בין כנופיות הפורעים לצבא אינם תקלות במערכת. הם חלק בלתי נפרד מהשליטה הישראלית בגדה המערבית.

גיבורים ישראלים

התושבים הפלסטינים אינם יכולים לצפות להגנה מהצבא או מהמשטרה, אך דווקא יש ישראלים המתייצבים לצידם. בשנים האחרונות יותר ויותר פעילים ישראלים לוקחים חלק ב"נוכחות מגינה" בשטחים הכבושים לצד הפלסטינים המותקפים. כך, בסוף השבוע (15.8) הגיעו עשרות פעילים של התנועה "לוחמים לשלום" לבית סאחור כדי לסייע לבעלי אדמות פלסטינים לעבד את אדמתם, לאחר שמתנחלים ממאחז סמוך השתלטו עליה. גם לקוסרה הגיעו מאות פעילים ישראלים וזרים שניסו לפרוץ את המצור ולהעביר מזון ומים למשפחות הנצורות, ואחדים מהם אף הצליחו בכך.

פעילים אלה ראויים לכל הערכה על האומץ והאמץ הפיסי שהם מפגינים ועל נכונותם לעמוד בסולידריות עם הפלסטינים המותקפים תוך סיכון עצמי. עם פעילי הסולידריות שהגיעו לקוסרה נמנה גם ח"כ עופר כסיף (חד"ש), שהגיע לעיירה עמוס במצרכי מזון, תרופות ומים עבור יושבי הבתים הנצורים. שעה שהצבא מנע מפעילים אחרים לפרוץ את המצור, כסיף עשה שימוש בחסינותו הפרלמנטרית וכך הצליח להגיע אל הבתים ולמסור למשפחות את הסיוע.

כסיף מסר: "בימים האחרונים הייתי בקשר רציף עם המשפחות הנצורות בקוסרה, עם הפעילים במקום שלא מורשים להעביר להן מזון, מים ותרופות, ואף עם גורמים ישראלים שלא סיפקו שום מענה, קל וחומר פתרון לטרור המתנחלי שמולו עומדות המשפחות הנצורות יום וליילה. לפלסטיני אסור להתקרב לכוחות הכיבוש או לאצבע של מתנחבל שמשלט באלימות על אדמתו, מקורות המים והחשמל שלו ומונע ממנו אוכל וטיפול רפואי. אך מתנחבלים, שליחי ממשלת הדמים, מפרים צווי הרחקה, מקבלים גיבוי מלא וממשיכים לפרוע ולהטיל טרור כאוות נפשם".

כך בדיוק צריך לפעול כל חבר כנסת מהשמאל – לרדת לשטח ולעמוד מול בריוני הגבעות, תוך ניצול החסינות הפרלמנטרית. יש לקוות כי בפעמים הבאות יצטרפו אל כסיף חברי כנסת נוספים, וכי גם חברי סיעת "הדמוקרטים" ימצאו את האומץ להתנגד לכיבוש.

א. בן יאיר

בעיירה קוסרה שמדרום לשכם נמשך, נכון למועד פרסום גיליון זה, המצור שהטילו מתנחלים על שלוש משפחות פלסטיניות. לפני 11 ימים הקיפו מתנחלים כמה בתים בעיירה, יידו לעברם אבנים וקטעו את אספקת החשמל והמים, בניסיון לגרש את בעליהם הפלסטינים ולקבוע עובדות חדשות בשטח הכבוש. בני המשפחות נאלצים לקיים משמרות מסביב לשעון כדי להגן על בתיהם.

בעקבות לחץ של המשל האמריקאי – שהתערב, בניגוד להרגלו, בשל אזורותו האמריקאית של אחד מבעלי הבתים – הגיעו בתחילת השבוע למקום חיילים, פינו את הסככה שבנו המתנחלים והקימו מוצבים צבאיים בחלק מהבתים. עם זאת, המתנחלים עדיין מסתובבים בשטח, והחיילים אוסרים על הפלסטינים לצאת מבתיהם בטענה כי האזור הוכרז שטח צבאי סגור.

צו צבאי לא חל על מתנחלים

צו זה, כמובן, אינו חל על המתנחלים אלא רק על הפלסטינים ועל פעילי הסולידריות הישראלים והבינלאומיים המבקשים להגיע למשפחות הנצורות ולסייע להן. בתחילת השבוע אף חסמו כוחות הכיבוש בסוללות עפר את הדרכים המובילות לאזור, כדי למנוע מתושבים ומפעילים להגיע אליו. במקביל נמשכות מתקפות טרור מצד מתנחלים ברחבי הגדה המערבית הכבושה. עשרה תושבי חברון נפצעו (16.8) בתקיפות של מתנחלים וחיילים. תושב בן 60 נורה בגבו ובידו. תושב נוסף, בן 46, נורה ולאחר מכן נעצר בידי כוחות הכיבוש. שמונה תושבים נוספים נפצעו לאחר שהוכו, ובהם אישה בת 66. כמה מהפצועים הועברו לבית חולים לקבלת טיפול.

באותו יום, בבית עינון שממזרח לחברון תקפו מתנחלים את משפחת זלום ופגעו ביותר מעשרים תושבים. בסוף השבוע נפצעו בכפר אום אל-ח'יר שבמסאפר יטא שתי נשים, שני צעירים וילד ביד מתנחלים, והם סובלים מחבלות ומשטפי דם. לפי דיווחים, המתנחלים הכניסו את עדריהם לשטח המקיף את ביתה של משפחת סאלם מוחמד אל-הד'אלין ולחצרותיו והשחיתו רכוש וגידולים חקלאיים. בוואדי א-רח'ם שמדרום ליטא תקפו מתנחלים את ביתו של יוסף שנאראן והשחיתו את רכושו, ובכפר הסמוך ח'לת אל-חומוס הכניסו מתנחלים את עדריהם לסביבת בתי התושבים בחסות כוחות הכיבוש ומנעו מהם לצאת מבתיהם.

זו לא טעות - זו מדיניות

לפי הרשות הפלסטינית למאבק בגדר ההפרדה ובהתנחלויות, במהלך חודש יולי ביצעו כוחות הכיבוש והמתנחלים 2,256 תקיפות נגד תושבים פלסטינים, אדמותיהם ורכושם. כוחות הכיבוש ביצעו 1,458 מהתקיפות והמתנחלים ביצעו 798. לפי אזורים, 260 תקיפות תועדו במחוז רמאללה ואל-בירה, 247 במחוז שכם, 190 במחוז ג'נין, 185 במחוז בית לחם ו-170 במחוז חברון. לפי משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש, מאז ינואר 2025 ועד יוני 2026 התרחשו כ-3,033 תקיפות מתנחלים על קהילות פלסטיניות ברחבי הגדה.

מועמדי חד"ש לכנסת, וביניהם נהאיה ושאחי, בהפגנה בתל אביב נגד טרור המתנחלים (צילום: זו הדרך)

ראיון עם ד"ר נהאיה ושאחי המועמדת מטעם חד"ש

ממערכת החינוך לכנסת

בחברה הערבית גדלים כיום למציאות של פשיעה, מחסור במסגרות ואפליה. אלה לא רק בעיות חינוך אלא תוצאות של מדיניות. לכן ההתמודדות שלי לכנסת היא מבחינתי המשך של אותה דרך.

אני רוצה להביא לכנסת גם את הניסיון המקצועי שלי אבל בעיקר את הדרך הפוליטית שאני מאמינה בה – הדרך של חד"ש. זו דרך של שלום, שוויון, דמוקרטיה, צדק חברתי ושותפות יהודית-ערבית אמיתית.

אם תבחרי, איזה סדר יום תפעלי לקדם?

ברור שהחינוך יהיה אחד הנושאים המרכזיים בהם אעסוק. אפעל לקדם חינוך ציבורי שוויוני ואיכותי מלידה ועד להשכלה הגבוהה. חשובה במיוחד הנגישות למסגרות חינוך עד גיל 3 – תחום בו קיימים פערים עצומים בנגישות למסגרות איכותיות ומפוקחות. בכוונתי לעסוק גם בנוער בסיכון, בחינוך בלתי-פורמלי ובמניעת אלימות. יש לי ניסיון מקצועי ארוך שנים במסגרות אלה, אני מכירה מקרוב את המורכבות והבעיות של התחום.

חשוב ליצור עוד מסגרות לצעירים וצעירות ולהרחיב את השירות הפסיכולוגי. במערכת החינוך הערבית חיוני לטפל בתשתיות ובתקצוב, אבל לא פחות חשוב לחזק את תפיסת הזהות ואת הקשר לשפה ולתרבות שלנו.

לכן ארצה לכהן בוועדת החינוך, אבל גם בוועדות שעוסקות במעמד האישה, בילדים, בנוער, בעבודה וברווחה ובמאבק בפשיעה. אני רוצה להביא לכנסת גם תפיסה שמחברת בין הדברים. אי אפשר לדבר על המאבק בפשיעה בלי לדבר על חינוך; אי אפשר לדבר על חינוך בלי לדבר על

ד"ר נהאיה ושאחי, תושבת ערערה ומרצה לחינוך במכללת אורנים, נבחרה למקום החמישי ברשימת חד"ש לכנסת. בראיון ל"זו הדרך" מספרת ושאחי על דרכה הפוליטית, על סדר היום שבדעתה לקדם בכנסת ועל האתגרים של מערכת הבחירות.

כיצד הגעת לפוליטיקה?

החיים הפוליטיים שלי החלו לפני יותר מ-30 שנה, כאשר הצטרפתי לתא הסטודנטים של חד"ש באוניברסיטת חיפה בשנת 1994. שם מצאתי את המסגרת הפוליטית המתאימה לערכים עליהם התחנכתי בבית והתחלתי בפעילות. מאז ועד היום אני רק משתכנעת יותר ויותר שאני במקום הנכון. תמיד הייתי פעילת שטח ובשנים הראשונות לא רציתי להיבחר לתפקידים רשמיים בחד"ש. לבסוף השתכנעתי, וב-1999 נבחרתי לראשונה למזכירות סניף חד"ש בערערה. מאוחר יותר נבחרתי למועצת חד"ש, למזכירות חד"ש הארצית וללשכת חד"ש. כמו כן אני נציגת ציבור מטעם חד"ש במועצה המקומית כבר 12 שנה, וגם חברת הנהלה בסייעת חד"ש בהסתדרות המורים.

אני אשת חינוך, ומבחינתי הפעילות בחד"ש אף פעם לא הייתה משהו נפרד מהחיים המקצועיים והחברתיים. עבדתי במשך שנים במערכת החינוך עם בני נוער, כולל נוער בסיכון, בתוכניות למניעת אלימות וגזענות ובחינוך לחיים משותפים. בהמשך עבדתי באקדמיה בהכשרת אנשי ונשות חינוך.

דווקא מתוך הניסיון הזה התחזקה אצלי ההבנה שחינוך הוא עניין פוליטי. כאשר ילדים ביישוב אחד מקבלים הזדמנויות וילדים ביישוב אחר לא, זו בעיה פוליטית. צעירים

מה האתגר המרכזי של חד"ש בבחירות הקרובות?

האתגר הראשון שלנו הוא להחזיר תקווה לציבור בתקופה שגובר בה הייאוש. רבים שואלים, בצדק, מה הפוליטיקה יכולה לשנות ומדוע לצאת להצביע – במיוחד בחברה הערבית לאחר כל מה שעברנו בשנים האחרונות: המלחמה, הפשיעה, האלימות, הגזענות וההסתה. לכן המשימה שלנו היא לשכנע את הציבור הערבי להאמין בכוחו להשפיע ולהצביע. עלינו להגיע לכל מי שהתייאש וחושב להישאר בבית. חובתנו להקשיב לו, לשוחח אתו ולשכנעו שיש משמעות להתארגנות ולכוח הפוליטי שלו; שיש אפשרות להשפיע על המציאות. זה לא שאנחנו מצפים לעתיד רורד ושאתרי הבחירות הכל יסתדרו. אנחנו יודעים שההכרעה היא בין ממשלה גרועה לממשלה גרועה יותר, אבל אנחנו לא יכולים לוותר. התקופה הנוכחית היא הקשה ביותר לחברה הערבית-הפלסטינית בתוך ישראל מאז קום המדינה, וכולנו מרגישים זאת. אנחנו חייבים לתת תקווה לציבור שלנו ולכל האנשים השפויים במדינה, שאפשר לשפר את המצב.

האתגר השני הוא להציג אלטרנטיבה ברורה לימין. בניגוד למפלגות שמנסות להתחרות איתו בשפה שלו, אנחנו מנסים להראות שיש דרך אחרת – לא מלחמת נצח אלא שלום; לא כיבוש והתנחלויות אלא פתרון מדיני של שתי מדינות; לא עליונות אלא שוויון; לא גזענות אלא שותפות יהודית-ערבית. רק חד"ש יכולה לעשות זאת, כי אנו השמאל האמיתי היחיד.

אסף טלגם

מנהלי בתי הספר מתנתקים ממשרד החינוך

שבועיים לפני פתיחת שנת הלימודים ועקב שינויים במסגרת קיצוצי תקציב וחוסר מענה מצד משרד החינוך, כ-2,000 מנהלי בתי ספר הודיעו השבוע (16.8) על ניתוק מגע עם המשרד. בין היתר, הם יחרימו את כנסי פתיחת השנה של המחוזות. מארגון "מנהיגים", המייצג את מנהלי בתי הספר, נמסר כי צעד זה יכול להחרמה של כנסי פתיחת השנה של משרד החינוך ועיצומים דיגיטליים, שבמסגרתם בתי הספר יפסיקו את הסנכרון ואת העברת הממשקים מול המשרד עד להודעה חדשה.

המחאה פרצה בעקבות שינויים שנערכו במסגרת קיצוצי תקציב, כמו ביטול זכויות המנהלים בעת מחלה ופגיעה בשילוב בחינוך המיוחד. מנהלי בתי הספר פנו מספר פעמים למשרד החינוך, אך לא קיבלו מענה, ולכן החליטו להחריק את מאבקם. המנהלים מוחים על פגיעה ישירה בכיתות השילוב של החינוך המיוחד, במרכזי חינוך ובמסגרות המיועדות לנוער בסיכון.

הנהלת המשרד דחתה את דרישות ארגון המנהלים, המעיטה בעוצמת המחאה והדגישה כי "המערכת ערוכה ומתפקדת כסדרה לקראת פתיחת שנת הלימודים". בכירי המשרד טוענים כי חלק גדול מההחלטות נתקבלו מתוך אילוצים, כפועל יוצא מהקיצוצים התקציביים הרוחביים של ממשלת הימין כדי לממן את מלחמת הנצח.

ארגון "מנהיגים" הוא עמותה רשומה שמטרתה היא להפוך בעתיד איגוד מקצועי עצמאי המייצג את המנהלים. כיוון שאינו ארגון יציג מוכר, אין ל"מנהיגים" סמכות חוקית להכריז על סכסוך עבודה או לקדם צעדים ארגוניים, ובהם שביתות.

עוני ואי-שוויון; ואי אפשר לדבר על שוויון בלי לדבר על המדיניות כלפי החברה הערבית. הכל קשור.

כיצד מציעה חד"ש להתמודד עם הפשיעה בחברה הערבית?

זה הנושא האקוטי ביותר כרגע. הפשיעה המשתוללת בחברה הערבית היא תוצאה של מדיניות: הממסד לא רואה בדם שנשפך בחברה הערבית כשווה. אך הדם שלנו אינו הפקר. אנחנו בחד"ש דורשים מהמדינה לפרק את ארגוני הפשיעה ולאסוף את הנשק – גם הבלתי-חוקי וגם החוקי. כאשר יש רצון פוליטי, המדינה יכולה לאסוף את הנשק כפי שעשתה במקומות אחרים. בכוחה לפגוע במקורות הכספיים של ארגוני הפשיעה ולהגן על אזרחים ועל נבחרי ציבור מאוימים.

כל מה שצריך הוא החלטה פוליטית. אנחנו מתנגדים למצב בו המשטרה מפגינה כוח מול אזרחים ערבים נורמטיביים – כמו שעשתה השבוע בהתנפלות על חתונה באום אל-פחם, במעצר חתן וכלה בנגב ובתקיפה של נער בבוועינה-נג'ידאת – אבל כאשר צריך להיאבק בארגוני הפשיעה היא נעלמת. משפחות שלמות חיות בפחד מארגוני הפשיעה, כי המשטרה לא מטפלת בנושא.

אבל אכיפה לבדה אינה מספיקה. צריך גם למנוע מהנוער להפוך כר פורה לגיוס מצד ארגוני הפשיעה. וכך חוזרים לחינוך, לרווחה, לתעסוקה, למסגרות נוער, לספורט ולתרבות. כדי שצעיר לא יחשוב להתגייס לארגון פשע, צריך לתת לו אופק. איזה אופק נותנת המדינה לילד שהורסים לו את הבית? לכן המאבק שלנו מתקיים בשני מסלולים במקביל. מצד אחד מאבק חסר פשרות בארגוני הפשיעה ובנשק, ומצד שני השקעה רבת רבדים בדור הצעיר ובחיזוק החברה הערבית. בקרוב נפרסם תוכנית מפורטת שאנו מכינים למיגור הפשיעה והאלימות.

בעקבות בחירת רשימת חד"ש לכנסת נשמעה ביקורת על כך שהאישיה הראשונה נבחרה רק במקום החמישי. מה דעתך על כך?

הביקורת היא לגיטימית, ואני חושבת שחשוב שנקשיב לה. לצערי זו תופעה עולמית – מחקרים מראים שמעמד הנשים בפוליטיקה במדינות רבות מצוי בנסיגה. יחד עם זאת, מעמד האישה בחד"ש אינו נמדד רק במספר הנשים ברשימה לכנסת. לחד"ש יש היסטוריה ארוכה במאבק למען שוויון לנשים, וגם היום יש לנו ייצוג נשי משמעותי באיגודים מקצועיים וברשויות המקומיות. לאורך השנים גם לנו מנהיגות בולטות כמו עאידה תומא-סלימאן ותמר גוז'נסקי שכיחנו מטעם חד"ש בכנסת וזכו בתמיכה רחבה.

בסופו של דבר, הרשימה נבחרה בהכרעה דמוקרטית של מועצת חד"ש ואני מכבדת זאת, אבל עלינו לשאוף לייצוג משמעותי יותר של נשים ברשימה לכנסת. אני רוצה שנשים צעירות יהיו פעילות בחברה שלנו ויגיעו לעמדות הנהגה, כולל בפוליטיקה. אני רוצה להיות חלק מדור שיפתח את הדלת לעוד נשים בעתיד. עם זאת, אני מאמינה ביכולת של כל חבר וחבר ברשימה לייצג נשים ולפעול למען האינטרסים שלהן, בהתאם לערכים של חד"ש. כשם שאני כאישה יכולה לייצג את כל חברי חד"ש, כך גם הגברים ברשימה יכולים לייצג את החברות. המדד האמיתי הוא הפעילות השוטפת שלנו בנושא – נגד אלימות כלפי נשים, למען תעסוקה ושכר שוויוני, למען חינוך ונוכחות נשים בכל מוקדי קבלת ההחלטות. בנושאים הללו, אין מפלגה שעושה יותר מחד"ש.

שתי מדינות - למה ואין

התשובות חשפו טווח רחב למדי של תרחישים בתוך חזון שתי המדינות. בצד אחד של הרצף עמדה ורדה סעדה (הפעילה בתנועת "ארץ לכולם"), אשר הציגה תמונה של קונפדרציה עתידית, שבה שתי מדינות ריבוניות מקיימות פרלמנט-על בירושלים (שלא תחולק אלא תהיה כולה בריבונות משותפת), ומקיימות הסדרים בין מדינותיים נוספים וגבולות פתוחים.

מנגד, הציגה מיכל ריזל תרחיש שהיא מכנה "פתרון שתי המדינות הרדיקלי". לפי תרחיש זה, הגבול בין שתי המדינות יהיה הקו הירוק, ללא חילופי שטחים, וכל המתנחלים יפנו משטח מדינת פלסטין. עוד הציגה כי לא יתקיימו הסדרים בין-מדינתיים עם ישראל כל עוד שורר אי-שוויון מבני ברמות התיעוש והכלכלה בין שתי המדינות, שכן לדבריה, "שיתוף פעולה הוגן לא יכול להתקיים תחת יחסי מרות".

חבר הכנסת לשעבר מוסי רו ציין כי העיקרון של חילופי שטחים כבר זכה להכרה ביוזמות מדיניות שונות, ובהן יוזמת ד'נבה. עם זאת הדגיש כי חילופים כאלה צריכים להתבסס על גבולות הקו הירוק ולהיות שווים ומוסכמים על שני הצדדים. פעילת השלום הפמיניסטית נירית אורן חזרה והדגישה את תפקידן החשוב של נשים בקידום שלום. לדבריה, דווקא במסגרת התרבות הפטריארכלית הוסללו נשים לתפקידים של דאגה ואחריות כלפי סביבתן - תפקידים שנתפסו לאורך השנים כנחותים - בעוד גברים הוסללו לתפקידי כיבוש והתפשטות.

לקראת סיום הפאנל הודיע ח"כ איימן עודה (חד"ש), שיסיים את כהונתו בכנסת לאחר הבחירות, על הקמת תנועת שלום חדשה בשם "תיקה-אמן-טראסט". התנועה תושק במרס 2027 ותפעל במקביל בישראל ובפלסטין. משימתה המרכזית תהיה לקדם עצומה שתופנה לקהילה הבינלאומית ותדרוש כינון הסדר שלום אזורי המבוסס על פתרון שתי המדינות. עודה קרא לפעילי שלום להצטרף לתנועה ולסייע בגיוס מיליון חתימות בישראל - 200 אלף מהציבור הערבי ו-800 אלף מהציבור היהודי - ומיליון חתימות נוספות במדינת פלסטין.

מכלל הדיונים והשיחות בכנס "שתי מדינות - למה ואין" עלו כמה מסקנות משותפות. ראשית, יש לפעול במלוא המרץ להפלת ממשלת הכיבוש בבחירות הקרובות, אך אין להסתפק בהחלפתה: על הממשלה החדשה יהיה לפתוח בתהליך מדיני, בניגוד ל"ממשלת השינוי" הקודמת, שנמנעה מכך ביוזעין. עוד הודגש כי המשא ומתן לשלום וליציאה משטח מדינת פלסטין לא יוכל להתנהל במסגרת בילטרלית בלבד, אלא כחלק מתהליך אזורי ובגיבוי בינלאומי - מה שמכונה "בינאום הסכסוך". בצד זאת, יש להמשיך לפעול להכרה במדינת פלסטין בידי מדינות ומוסדות בינלאומיים נוספים. דווקא לאחר 7 באוקטובר ומלחמות ההשמדה שבאו בעקבותיו, התגבשה בקהילה הבינלאומית מסה קריטית התובעת הסדר מדיני ושלום אזורי בטווח הנראה לעין. לפי העמדה שעלתה בכנס, בפני ממשלה ישראלית עתידית לא תעמוד עוד האפשרות למשוך זמן ללא הגבלה. כן הודגשו החשיבות שבהבטחת קיומן ההוגן והסדיר של הבחירות במדינת פלסטין בנובמבר 2026, וכן הצורך בשילובן של נשים בכל משא ומתן לשלום.

כיצד ניתן להיחלץ מהמצב הבלתי נסבל שבו כלואים כיום שני העמים והאזור כולו? תנועת "2027 - מכירים בפלסטין, יוצאים מפלסטין" מבקשת להתמקד בשאלה זו, ולא לחזור על תיאור עוולות הכיבוש, כפי שעושים כראוי ארגונים אחרים. סוגיה זו עמדה גם במרכז הכנס השלישי של התנועה, שנערך ביום שישי, 14 באוגוסט. התנועה רואה בפלסטין מדינה שכבר קיימת, שזכתה בהכרה מצד רוב מדינות העולם וכל המוסדות הבינלאומיים, אך נתונה במצב של כיבוש צבאי. לכן, לשיטתה, יש להכיר בפלסטין כדי לצאת מפלסטין.

על רקע הקירבה למועד הבחירות, השתתפו בכנס גם נציגי מפלגות. מבין נציגי המפלגות שנשאו דברים, נראה כי רק נציגי חד"ש - נהאיה ושאחי ואיימן עודה - יכלו להציג את עמדתם גם כעמדת מפלגתם לקראת הבחירות הקרובות. אנשי מפלגת הדמוקרטים - ערן עציון ויריב אופנהיימר, שנשאו דברים, ומוסי רו, שהשתתף בפאנל - הביעו אף הם עמדה חד-משמעית בזכות כינון שתי מדינות כחלק מתהליך שלום אזורי, אולם שלושתם לא נבחרו למקומות ריאליים בפריימריז של מפלגתם, שנערכו כשבוע קודם לכן.

איך תראה פלסטין עצמאית

הכנס כלל דוברים ופאנל, וביקרו בו נציגים משגרירויות צרפת ושבדיה. בין שלב הדוברים לפאנל הוקרנה שיחה מוקלטת מלונדון של פעילת התנועה מיכל ריזל, עם בארון פרנקל, איש קרן פורטר ומיוזמי תוכנית Palestine Emerging המתמקדת בדרכים להבטחת בסיס כלכלי ולוגיסטי למדינת פלסטין העצמאית. בניגוד לטענה הרווחת, שלפיה אין "היתכנות כלכלית" לפלסטין עצמאית, טען פרנקל שבכל ההסכמים הקודמים (שלא קוימו כמובן), קיימות תוכניות לכינון אותו בסיס, והכיבוש הוא שמונע פיתוח משאבי ייצור וקיום בשטחי המדינה הכבושה.

בשאלת הרצף הטריטוריאלי של מדינת פלסטין (בין רצועת עזה לגדה המערבית), ציין ששיטת "המעבר הבטוח" נהוגה בעולם. לפי התוכנית, המעבר הבטוח בין רצועת עזה לגדה המערבית יעבור בשטח ריבוני של ישראל שיוחזר למדינת פלסטין ויונהל כאקסטרטריטוריה שלה. הסדרים אלו פועלים כאמור בעולם, ודוגמה מובהקת לכך הוא פרוודור סובלסקי, המקשר בין רוסיה למובלעת קלינינגרד (שטח רוסי מנותק משאר רוסיה), עובר דרך בלארוס ופולין ופועל עד עתה כסדרו גם בכל שנות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה.

בשלב הדוברים השתתפה בין השאר פעילת השלום והדוקטורנטית נעמי שטרנברג, שהציגה עצמה כשייכת לדור שלם אשר גדל לתוך מלחמה אינסופית וחונך מינקות על מוסכמות כ"אין פרטנר". אולם דווקא תמונה מייאשת זו היא שמביאה לחפש אור בקצה המנהרה. פעילת השלום אילנה פוקסלמן הדגישה את החשיבות בשילובן של נשים במשא ומתן לשלום בכל הדרגים. עימאד אבו זהרה, פעיל שלום תושב מדינת פלסטין, הזכיר שחורש לאחר הבחירות בישראל צפויות להתקיים בחירות במדינת פלסטין, בין השאר כדי להעמיד הנהגה שאיש לא יוכל להטיל ספק בסמכותה.

איך יראה הפתרון

את שלב הפאנל פתח המנחה, ד"ר אשר אלבו, בשאלה זהה: "איך אתה רואה את עיקרי הפתרון המדיני העתידי?".

"אלבניה אינה למכירה" - אלפי מפגינים נגד מכירת האי למשפחת טראמפ (צילום מסך 24 France)

העם באלבניה נגד מכירת אי למשפחת טראמפ

ובבעלי החיים מעוררים קבס. לדברי המפגינים, עוד לא מאוחר לעצור את מכירת האי סזן. לתפיסתם, לעתיד הכלכלי של אלבניה נחוץ פיתוח כלכלי צודק ובר-קיימא, שאינו פוגע בערכי הטבע ואינו דורס את האזרחים האלבנים. הם מבקשים לשמר את העושר התרבותי והאקולוגי של ארצם ולגונן עליו מפני ההון הזר. העולם אינו זקוק לעוד אתר נופש בסגנון "הלוטוס הלבן" – סדרת טלוויזיה זוכת פרסים של הרשת האמריקאית HBO, המבקרת את הריקנות והניצול המאפיינים רבים מאתרי הנופש של עשירי העולם.

זוהר אלון

נפסלה המפלגה היחידה ברוסיה הקוראת להפסקת המלחמה

מפלגת יאבלוקו, המפלגה היחידה ברוסיה שמתנגדת למלחמה באוקראינה, נפסלה מהתמודדות בבחירות לדומה, הפרלמנט הרוסי, שייערכו בחודש הבא. סיסמת הבחירות של המפלגה היא "למען השלום והחירות". בתום דיון שזומן בבחירות, אישר בית המשפט העליון במוסקבה תביעה המבקשת למחוק את המפלגה אצל רשם המפלגות. התביעה לפסילת יאבלוקו הוגשה בידי "רודינה", מפלגת ימין קיצוני קטנה שמנהיגה, אלכסיי ז'וראבליוב, מאשים את יאבלוקו ב"עבודה עבור המערב" ובכך שהיא פוגעת ב"שלמותה הטריטוריאלית של רוסיה" בקריאתה להפסקת המלחמה. עם ההודעה על הפסילה, פרסם יו"ר המפלגה ניקולאי ריבקוב הודעה ובה אמר: "יאבלוקו פועלת להסכם הפסקת אש, למען שמירה על חיי אדם ומניעת מלחמה גרעינית. בעוד יאבלוקו נפסלת, הדוגלים בפעולה צבאית אינסופית ובאובדן חיים יושבים בשקט בדומה במוסקבה. הם רוצים לפסול אותנו מהשתתפות בבחירות כי אנחנו בעד שלום, והם חפצים להמשיך את הטרגדיה לנצח".

יצוין כי על פי ארגון אמנסטי הבינלאומי, יותר מ-21 אלף אזרחים רוסים ספגו סנקציות או נעצרו, ומספר הכלואים המוגדרים רשמית כאסירים פוליטיים עקב התנגדותם למשטר ולמלחמה זינק ליותר מ-1,700. בתי המשפט ברוסיה גוזרים עונשי מאסר חסרי תקדים על התנגדות למלחמה. לדוגמא, חברי תנועות נוער ואקטיביסטים נגד המלחמה נשפטו לעונשים קשים של בין שש ל-12 שנות מאסר בפועל בגין פעילותם.

האי סזן שבים האדריאטי – האי הגדול ביותר של אלבניה – שוכן במרחק קצר מעיר החוף ולורה. מכירת האי לאחרונה למשפחת טראמפ הציתה גל מחאה חסר תקדים בהיסטוריה האלבנית. זכויות השימוש באי ובשרשרת האיים הסמוכה לו נמכרו לאיוווקה טראמפ, בתו של הנשיא האמריקאי, ולבן זוגה ג'ארד קושנר. השניים מתכננים להקים במקום אתר נופש פרטי באמצעות כספי משקיעים קטאריים ובתמיכתו של ראש ממשלת אלבניה – איש העסקים אדי רמה. קושנר ורעייתו החליטו לרכוש את האי לאחר ביקור באזור בשנת 2021, ובחירתו שוב של טראמפ לנשיאות ב-2024 זירזה את יישום התוכנית והובילה לאישורה בידי ראש הממשלה רמה.

תושבים בוולורה ששוחחו עם "זו הדרך" טענו כי מבחינת רמה, העסקה היא חלק מהתקרבות לממשלות ארה"ב וישראל. בשנה שעברה העניק הנשיא יצחק הרצוג מדליה לרמה על "עמידתו נגד אנטישמיות", ובתחילת השנה אף השתתף ראש הממשלה האלבני בכנס למאבק באנטישמיות שנערך בכנסת בהשתתפות מנהיגי ימין מרחבי העולם.

האי סזן ושרשרת האיים הקרובה לו מרכיבים את הפארק הימי הלאומי קרבורון-סזן, המשמש בית גידול ייחודי ל-400 מינים שונים של חי וצומח, בהם פלמינגו ועופות נוספים, עטלפים ויונקים ימיים כמו דולפינים וצבי ים. עד לפני כמה עשורים שימש האי בסיס צבאי, אך מאז נפילתו של הדיקטטור אנור הוג'ה ב-1990 הוא מתפקד כשמורת טבע.

ברחבי אלבניה יצאו מאות אלפים להפגין נגד מכירת האי, המבטאת את השחיתות הפושה במסדרונות השלטון האלבני. רבים מהמפגינים נשאו בובות פלמינגו מתנפחות ושלטים מעוטרים בציורי פלמינגו – סמל המחאה האזרחית. ההפגנות הססגוניות קיבלו את השם 'מהפכת הפלמינגו'. הצעירים דורשים את התפטרות הממשלה והאופוזיציה המשתפת פעולה עם הממשלה המושחתת. אחדים מהמפגינים אף כינו את הפרויקט בשם "אי אפשטיין", ברמיזה לאי הפרטי של בעל ההון ועברייני המין האמריקאי ג'פרי אפשטיין.

ראש הממשלה רמה ניסה לצנן את רוחות המחאה בטענה כי רישיונות החכירה עוד לא נחתמו, והדיח את מפקד המשטרה המקומי בעיר פייר. בכתבה במגזין "אטלנטיק" כינו את ההפגנות "לא צפויות", על רקע העמדה הפרו-אמריקאית של אלבניה, שהצטרפה ב-2009 לברית נאט"ו ומאו הוקמו בה בסיסי צבא אמריקאיים.

אך טראמפ ומשפחתו מערערים את התמיכה האלבנית המסורתית בארה"ב. בולמוס הקניות והזלזול בבני אדם

זיכרונותי מיוסף אלגזי

הצליח לבקר אצלו כמה פעמים, אך אצלי הדבר לצערי לא נסתייע. אלגזי הכיר את הירחון "אל-אצלאח" (התיקון) בהוצאתי שעותקים שלו שלחתי אליו. ב-2008 הוא פתח אתר בשם "מיומנו של תבוסתן". לא אהבתי את כותרת האתר. אמרתי לו: לא נהיה תבוסתנים.

מופיד צידאוי

120 שנה להולדתו של המשורר

הקומוניסט אלכסנדר פן

אירוע הנעילה של פסטיבל שירה מטולה בירושלים יוקדש למשורר הקומוניסטי אלכסנדר פן. "משורר שהיה כל כולו מלא תשוקות, יצרים, רגשות, חולשות וסתירות פנימיות; קומוניסט בדם ובפועלו, שכתב את השיר הנודע 'אדמה אדמתי'; משורר שאין תל-אביבי ממנו, ושדיירי ביתו התנגדו לקביעת שלט לזכרו", מסרו מארגני האירוע.

בערב, שיתקיים ביום חמישי, 27 באוגוסט, בשעה 20:30 באודיטוריום משכנות שאננים, ישתתפו חוקרת הספרות פרופ' חגית הלפרין, שהקדישה את עבודת הדוקטורט שלה ליצירתו, והמשוררים אגי משעול, ריטה קוגן וצור ארליך. ירון לונדון יקרא את יצירתו המחורזת של פן "קרנבל החיות", שנכתבה בעקבות יצירתו של קאמי סן-סנס. הפסנתרנים ערן סולקין ועמית גגה ילוו אותו בפסנתר בארבע ידיים, וכן יופיע המוזיקאי יאיר דלאל. ינחו את הערב שירי לב-ארי ובני ציפר. אודיטוריום משכנות שאננים נמצא ברחוב הצייר יעקב שטיינהרדט 1, ומחיר הכרטיס - 30 שקל.

יצוין כי לאחרונה פורסם הספר "סנקה ז'יד, פרקי רומן של אלכסנדר פן" מאת חגית הלפרין בהוצאת הקיבוץ המאוחד – ספריית פועלים. "סנקה ז'יד" הוא רומן אוטוביוגרפי בלתי גמור של פן. היצירה מתארת את קורותיו של סנקה (שם החיבה של פן), את נדודיו ואת הצטרפותו לחבורת נערים המשוטטים במרחבי רוסיה המושלגים בתקופת המהפכה.

פן פרסם לראשונה את פרקי "סנקה ז'יד" ב-1932 ולאחר כ שלושה עשורים שב אליהם, עיבד את שני הפרקים הראשונים ופרסם אותם בנוסח חדש בעיתון המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) "קול העם". אך הרומן, האוטוביוגרפי בבסיסו, נותר בלתי גמור.

חוקרת הספרות פרופ' חגית הלפרין מביאה בספר את שני הנוסחים של הרומן, בצד התחלות של שני פרקים נוספים ורשימה אוטוביוגרפית שנמצאו בארכיונו של פן באוניברסיטת תל אביב, ובכך היא מנסה לשחזר את פסיפס הרומן הבלתי גמור. במחקרה מצביעה הלפרין על כך שהפרק השלישי, העוסק בגילויי אנטישמיות כלפי סנקה, לא פורסם מחדש בידי פן.

לדברי הלפרין, "סנקה ז'יד" מתגלה כרומן חניכה כפול פנים: בנוסחו המוקדם מובילה דרכו של סנקה להכרה מחודשת וזהותו היהודית, ואילו בנוסחו המאוחר מתואר תהליך בחירתו ביעודו כמשורר. באחרית הדבר בוחנת הלפרין גם את היסודות הביוגרפיים של הרומן ואת היחס בין המיתי לאמיתי, תוך ניסיון להתחקות אחר היווצרותו של המיתוס הביוגרפי של אלכסנדר פן.

יוסף אלגזי, שהלך לעולמו לפני כחודש, היה יקר מאוד לי ולאחי. הכרנו אותו כידיד, כחבר מפלגה, כחוקר, כמורה ובעיקר כאדם שוחר שלום ובעל אמפתיה לכל מה שקשור לחיים משותפים ולאחווה יהודית-ערבית.

פגשתי אותו בשיבות של הליגה לזכויות האדם והאזרח ובפגגנות האחד במאי. אני זוכר כמה הרשימה אותי השתתפות כל בני ובנות המשפחה באחד במאי. כאשר היה מתרגל בחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטת תל אביב, למדתי בחוג אחרי הצהריים, לאחר יום הוראה בבית הספר היסודי. אני זוכר שהיינו מדברים בעיקר על המשפחה.

כאשר התאפשר למפלגה הקומוניסטית לשלוח סטודנטים ערבים ויהודים ללמוד במדינות הסוציאליסטיות, אחד החברים בכפר שלנו נרשם לנסיעה אבל גם לסמינר הקיבוצים. הוא לא נתקבל ללימודים בחו"ל אבל גם לא לסמינר הקיבוצים. מאוד כאב לי העניין ורציתי להציל את החבר הצעיר ממשבר. פניתי לאלגזי והסברתי לו את העניין. הוא הסביר לי שהחבר רשאי להגיש ערעור כי הוא עונה על הדרישות. יוסף עצמו התקשר למכללה, והחבר אכן נתקבל. החבר החליט לבסוף ללמוד במוסד אחר, אך האירוע המחיש לי כמה יוסף היה קשוב לאחרים, לחלשים.

געגועים לאלכסנדריה

אלגזי אהב את מצרים ואת אלכסנדריה במיוחד. "אנא אסכנדראני" היה אומר. בשנת 1973 החל לימודיו בחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטת תל אביב. בעבודת הגמר לתואר ראשון ערך השוואה בין מערכות השלטון בצרפת תחת המלך לואי ה-11 לבין מערכות השלטון במצרים תחת הסולטאן הממלוכי קאנוסוה אלעזרי, כפי שהשתקפו בכרוניקות של הצרפתי ז'אן דה רואה ושל המצרי מוחמד בן אחמד בן איאס אלחנפי אלמצרי. בעבודת הגמר לתואר שני עסק בפתרון הסופי ובספרות המכחישה את השוואה.

בשנת 1983 אושרה עבודת הדוקטורט שלו בנושא "הניסיונות הנאו פאשיסטיים בצרפת בשנים 1944-1965". בשנת הלימודים 1986-1987 שימש עמית מחקר בתוכנית למחקר משווה של אירופה המודרנית שנוהלה בידי ספריית ון ליר והמכון להיסטוריה גרמנית באוניברסיטת תל אביב בראשות פרופ' שולמית ולקוב.

אלגזי פרסם כמה ספרים, ביניהם ספר על הריסת הבתים בשטחים הכבושים משנת 1967, "אבא מה עשית כשהרסו את ביתו של נאדר" שיצא לאור בערבית ובעברית. הספר השפיע עלי אישית. כשהרסו את ביתו של נאדר בן הכפר ערערה במשולש בשנת 1988, כתבתי ב"זו הדרך" מאמר נגד ההרס תחת הכותרת: "הרסו את חלומי של נאדר".

היה מורה משכמו ומעלה. ד"ר הגר חגג, תלמידתו מתיכון שו"ר, הספידה אותו בעיתון "הארץ" וכתבה: "הוא סירב ללמד היסטוריה של גנרלים ומלכים. כדי להבין מהפכות גדולות, יוסף חשף בפנינו אירועים יום יומיים ואנשים שקופים לכאורה ששינו את פני החברה. הוא הפך את העבר לחומר חי ומדמם, שדורש מאיתנו נקיטת עמדה מוסרית".

מיומנו של תבוסתן

גם לאחר שפרש לגמלאות בשנת 2003 היינו מדברים תכופות בטלפון, והוא תמיד שאל אותי על אחי מחמוד. אחי

מתי שמואלוף ויוסי למפל ובידיהם הגיליון הראשון של "גשרים" (צילום: גשרים)

"גשרים" הרב-לשוני: לבנות קהילת סולידריות

הסכמה קלה או מחיקת ההבדלים, אלא במובן של הקשבה לחוויות אנושיות שונות ומתן מקום לביטויי. ועוד, "לפעמים עבודת העריכה המשותפת כמוה ככתיבת שיר קולקטיבי ארוך, שבו משתתפים אנשים משפות ומתרבויות שונות, הנפגשים סביב שאלות משותפות: צדק, חירות וכבוד".

מי יכול לדבר על רצח עם בעזה

התגובה לקול הקורא לקראת פרסום הגיליון הראשון הייתה רחבה, רב-לשונית ורב-תרבותית: הגיעו עשרות יצירות בשפות שונות שנגעו בשאלות של התנגדות למלחמה, סולידריות ומאבק פלסטיני. בין המשתתפים: הצייר זמיר שץ שתאר את סבל התושבים בעזה בסדרת ציורים מלנכוליים והאמנית הפלסטינית-גרמנית אילהם באני שתרמה סיפור קצר. הגיליון הושק ביום הראשון של חנוכה 2025 בקרויצברג. נמכרו עותקים רבים והועבר סכום משמעותי של תרומות.

כאמור, הגיליון השני של "גשרים" עוסק במצב בגדה המערבית שתחת כיבוש ישראלי ההולך ומחמיר – איסור כניסה לישראל, התנכלויות מתנחלים לחקלאים פלסטינים, מגבלות תנועה והפסקת העברות כספים לרשות הפלסטינית. הגיליון השני שיצא לאור באפריל ש"ז מוקדש לקהילות דיר איסתיא ואל-וולג'ה וכל הכנסותיו מועברות ישירות אליהן ולשותפיהן מהארגון "דהרמה מעורבות חברתית".

המגזין מאגד שירים, מאמרים, סיפורים קצרים, תצלומים ואמנות של פלסטינים וישראלים, אך גם מהודו, ספרד, צ'ילה, עיראק, כורדיסטן ואוקראינה. בין הכותבים: הסופר הישראלי גולי-דולב-השילוני, התוהה בסיפורו אם הוא בסך הכול "חמור נושא ספרים", מי שיכול לדבר על רצח העם בעזה אך אינו יכול לשנות דבר; המשורר הפלסטיני מחמוד סובה מעזה המקדיש שיר לצערו של ילד על מות אמו; הפעיל אביב טטרסקי המתאר יום ביקור אצל חבריו הפלסטינים בגדה; וריק אבו נאסר מדיר איסתיא הכותב בשירה ערבית קלאסית על ההתמוטטות הכלכלית-חברתית של החברה הפלסטינית.

יוסי אבו

לרכישת "גשרים" ולמידע נוסף:

bridgesmag.wordpress.com

פורסם הגיליון השני של כתב העת "גשרים" ובמרכזו המצב הכלכלי והחברתי בגדה המערבית בעקבות המלחמה. הגיליון הוקדש לארגוני שטח פלסטיניים ולשותפיהם הישראלים. המגזין הוא יוזמה תרבותית וספרותית רב-לשונית היוצאת לאור בבירת גרמניה, ומטרתה לבנות קהילה סולידרית ולגשר על פני שסעים פוליטיים וחברתיים. יוצא לאור במתכונת חצי-שנתית החל בשנת 2025 ובעריכתם של אנשי הרוח והיצירה יוסי למפל, מתי שמואלוף וטהר איוב.

"גשרים" משלב טקסטים, שירה ואמנות באנגלית, בעברית, בגרמנית ובערבית. כל גיליון מוקדש לסוגיה הומניטרית בוערת או לשיתופי פעולה אזרחיים. הגיליון הראשון, שראה אור בסתיו אשתקד, הוקדש לארגון יוזמה הומניטרית שהקימו נשים פלסטיניות וישראליות בגרמניה במטרה לספק סיוע וציוד הומניטרי לתושבי עזה. רווחיו של הגיליון מועברים ישירות לפעילות ארגוני חברה אזרחית בפלסטין.

לדברי העורכים, "ספרות איננה רק ייצוג של מציאות, אלא יכולה לפעול בתוכה ולהשפיע עליה". אל שמואלוף ולמפל הצטרף המשורר הפלסטיני טהר איוב, יליד סוריה החי בברלין, שאביו היה פלסטיני מפליטי עכו. איוב נושא בגופו את מה שהכיבוש והגלות עושים לאדם. שלושתם יחד, משני עברי המתרס, הקימו "גשרים".

איוב מציב את הדברים בבהירות: "יש מי שרואים בתמונה של פלסטיני וישראלי העובדים יחד סם הרדמה, משהו שמאפשר לא לראות את הטרדינה, ללכת לישון בשקט מצפוני. אי-הבנה ועיוורון פוליטי ומוסרי מאפשרים להתנער מאחריות בקלות ללא אשמה וללא תחושת חוסר אונים. אך אנחנו לא מציגים שלום בדיוני או דו-קיום שאין לו בסיס במציאות. אנחנו עובדים יחד מסיבה אחת: האנשים בפלסטין זקוקים בדחיפות לעזרה, תמיכה והגנה מפני גזענות, הדרה, רצח עם וטרור המתנחלים. זו המטרה היחידה המאחדת אותנו".

לדברי העורכים, "גשרים" אינו רק "כותרת יפה למגזין. זוהי הכרחיות דחופה בעת שקולות הסולידריות נדחקים בכוח שיטתי בידי המדינה הגרמנית תוך האשמות מוכנות מראש בדבר אנטישמיות ותמיכה בטרור. אנו חיים בעידן שבו מתרבים גבולות, חומות ונאומים הדוחפים אנשים לפחד זה מזה. המגזין מנסה ליצור מרחב של מפגש, לא במובן של

שיא בהריסות הבתים בגדה

מאז תחילת 2026 פונו בכוח מבתיים 22 משקי בית פלסטיניים, המונים 85 נפשות, ובהן 30 ילדים, בעקבות החלטות של בתי המשפט בישראל. הפינויים הללו התרחשו ברובם באזור סילוואן בירושלים המזרחית. כ-200 משקי בית פלסטיניים ברחבי ירושלים המזרחית נמצאים בסכנת עקירה בכפייה עקב הליכי פינוי מתמשכים בבתי משפט ישראליים, שאת רובם יזמו ארגוני מתנחלים.

יצוין כי משטר התכנון המגביל בשטח C בגדה ובירושלים המזרחית, שבהם פלסטינים כמעט אינם יכולים להשיג היתרי בנייה, ממשיך לסכן בתים, בתי ספר ותשתיות חיוניות אחרות. הדבר פוגע בגישה לחינוך ולשירותים בסיסיים אחרים ומחריף את לחצי העקירה המופעלים על קהילות פלסטיניות. 84 בתי ספר בשטח C ובירושלים המזרחית, המשרתים כמעט 13 אלף תלמידים, קיבלו צווי הריסה. מתוכם, 54 מבנים עומדים בפני איום של הריסה מלאה, ואילו 30 מבנים כפופים לצווי הריסה המכוונים לחלקים מהמתקנים.

בנפת חברון, בית הספר היסודי המעורב א-ריפאעיה, המשרת 175 תלמידים, עמד בפני הריסה מיידית בתחילת יולי לאחר שערעור הקהילה נדחה. עם זאת, ב-21 ביולי הצליחה הקהילה להשיג צו מניעה זמני המשעה את ביצוע צו ההריסה עד להכרעה בהליכים המשפטיים התלויים ועומדים. באזור מסאפר יטא שבדרום הר חברון התבקש צו מניעה זמני לאחר דחיית הערעור על הריסת בית הספר התכונן לבנות זיף, המשרת 253 תלמידות. בשעב אל-בוטוס, אף שלא ניתן צו מניעה זמני נגד הריסת בית הספר, היה צפוי כי אכיפת צו ההריסה תעוכב בשל קיומם של הליכים משפטיים תלויים ועומדים, ובהם דיון בבית משפט שנקבע ל-15 בספטמבר. למרות זאת, ב-4 באוגוסט הרסו הרשויות הישראליות שלושה ממבני בית הספר – שני חדרי מנהלה וחדר אחסון.

רשויות הכיבוש הרסו או אילצו להרוס בשבועות האחרונים עשרות מבנים בבעלות פלסטינית בגדה המערבית ובירושלים המזרחית בשל היעדר היתרי בנייה ישראליים, שלפלסטינים כמעט אינם ניתנים להשגה. בין המבנים שנהרסו היו 15 מבני מגורים ו-24 מבנים המשמשים למחיה, לחקלאות, למים ולתברואה. כתוצאה מכך, חמישה משקי בית המונים 22 נפשות, ובהן חמישה ילדים, נעקרו מבתיים בראס אל-עמוד וצור באהר בירושלים המזרחית, בחירבת ג'מרורה שבנפת חברון ובעין אל-חילוה שבצפון בקעת הירדן. 19 משקי בית נוספים, המונים יותר מ-100 נפשות, נפגעו מההריסות. מתוך 33 המבנים שנהרסו בשטח סי, 11 היו בקהילה הבדואית א-נואימה אל-פוקא שבנפת יריחו, והריסתם פגעה ביותר מ-30 נפשות. כך עולה מדו"ח תקופתי שפרסם משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש.

מאז תחילת 2026 נהרסו כ-700 מבנים בבעלות פלסטינית בשטח C וכ-170 בירושלים המזרחית עקב היעדר היתרי בנייה ישראליים. מאז 2024, הממוצע החודשי של המבנים שנהרסו בשטח C ובירושלים המזרחית היה לפחות כפול מהממוצע שנרשם ב-15 השנים שקדמו לכך. באירועי הריסה שתועדו בשנת 2026, משפחות רבות שנפגעו נקטו הליכים משפטיים שנמשכו כמה שנים בניסיון להשיג היתרי בנייה או לערער על צווי הריסה, אך מאמציהן לא צלחו בסופו של דבר. בירושלים המזרחית, חלק ניכר ממבני המגורים נהרסו בידי בעליהם כדי להימנע מתשלום קנסות ואגרות נוספות. בשטח C ההריסות בוצעו בחלקן בידי רשויות הכיבוש למרות קיומם של הליכים משפטיים תלויים ועומדים.

השבוע לפי איתי בנימיני

חד"ש ירושלים

שכנים בונים קהילה

שוק קח תן לקראת החזרה ללימודים

יום שישי 21.8 | 14:00-10:00 | כורש 14, ירושלים

הגדה השמאלית

השקת הספר "למה נשים נהנות יותר

מסקס בסוציאליזם"

בהשתתפות פרופ' נועם יורן וד"ר גילי גופר

יום שני 24.8 | 20:00 | אחד העם 70, תל אביב

זה הדרן
ZOHADEREKH
קול שמאלי מהשטח

zoha.org.il